

Коломієць Ангеліна Романівна,
слухач магістратури ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ

НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ

Іноді в країні чи її окремому регіоні через природного катаклізму, техногенну катастрофу або військові дії складається ситуація, коли місцевих ресурсів не вистачає для надання допомоги потерпілому населенню. В таких обставинах на допомогу приходять благодійні організації, а іноді і країни. Так в Законі України «Про гуманітарну допомогу» прийнятого 22.10.1999 зазначено, що гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Популярності щодо створення організацій та громадських груп з метою збору гуманітарної допомоги та надання її набрало під час початку бойових дій на Сході України в 2014 році. В більшості випадках участь приймали громадяни України, підприємства та організації на території України.

Відповідно коли 24.02.2022 Російська Федерація розпочала збройний конфлікт з Україною, безліч людей залишали свої домівки і переміщались на інші території, з метою забезпечення переселених осіб всім необхідним знову активізували збір і надання гуманітарної допомоги не лише силами громадян, підприємств та організацій, але й іншими країнами. У зв'язку з тим, що поставки гуманітарної допомоги мають відповідні преференції при митному оформленні та оподаткуванні, то в цій сфері потрібен адекватний і зрозумілий для всіх контроль, який би виключав можливі зловживання і корупційні ризики. Особливо слід звернути увагу, що здійснення всіх необхідних митних процедур займає певний час, що відповідно до умов воєнного стану

буде затримувати поставку необхідної гуманітарної допомоги. З метою вирішення даного питання Кабінет Міністрів України 22 березня 2022 року спростив процедуру ввезення гуманітарної допомоги, а також скасував список товарів, які визнавалися гуманітарною допомогою. Це означає, що можна ввезти всі легальні товари, які направляються в Україну як гуманітарна допомога, без будь-яких обмежень. Тепер не потрібно отримувати довідки від ВЦА чи інших органів влади, аби завести гуманітарний вантаж.

Однак фіксуються численні випадки, коли гуманітарну допомогу використовують для отримання прибутку, тому з метою вирішення даної проблеми 22.03.2022 було вирішено внести до Кримінального кодексу України статтю 201-2. Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

Відповідно до даної статті продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі, – караються штрафом від двох до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до чотирьох років.

Під поняттям благодійних пожертв слід розуміти безоплатну передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012.

Щодо кваліфікуючих ознак встановлюється кримінальна відповідальність:

1) За використання гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням під час дії воєнного стану. Використання гуманітарної допомоги з метою отримання прибутку або власного збагачення;

2) Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням влади чи службового становища, або у великому розмірі;

3) Дії, вчинені організованою групою чи в особливо великому розмірі.

Внесення даної статті до Кримінального кодексу України було необхідне оскільки під воєнного стану були зафіксовані прецеденти даного кримінального правопорушення.

Так на Львівщині правоохоронці ліквідували масштабну схему розкрадання гуманітарної допомоги. У соцмережах почали публікувати фото бронежилетів, які замість безкоштовно вирушити до військових, опинилися на продажі в магазинах мережі «Епіцентрів». Під час розслідування даного факту, було встановлено, що ТОВ «Група Венето» на яку вказали в «Епіцентрі» зареєстрована понад сім років тому у Черкасах. Вони отримували бронежилети від підприємства Львівського Оборонного Кластеру, з метою передачі їх на потреби ЗСУ. Як зазначив голова Львівської ОВА Максим Козицький, що Львівський Оборонний Кластер справді безкоштовно передає бронежилети для фронту. За його словами, у співпраці з ЛОК область передала воїнам, прикордонникам та поліції на передову не одну сотню бронежилетів класу 4 і не зрозуміло чому вони знаходяться у продажі в мережі магазинів «Епіцентр». коли скандал почав набирати оберти, своє роз'яснення зробили в «Епіцентрі». Повідомили, що отримали товар від компанії «Група Венето», яка надала всі необхідні документи на продукцію – товарні накладні, сертифікати випробувань та якості. Працівниками правоохоронних органів було підтверджено факт незаконного постачання продукції на продаж. Ділки намагались незаконно продати понад 1 тис. бронежилетів на загальну суму більше 12 млн. грн.

Отже, відповідно до вище зазначеного ми розуміємо, що діяльність суспільства не стоїть на місці і навіть в таких аспектах як гуманітарна допомога, благодійних пожертв або безоплатна допомога з'являються особи які хочуть отримати вигоду з ситуація яка склалась. І тому внесення статті 201-2 до Кримінального кодексу України дає нам змогу здійснювати як превентивне попередження вчинення кримінального правопорушення так і можливості покарання осіб які вже вчинили кримінальне правопорушення.

Список використаних джерел

1. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI.
2. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999 № 1192-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3835342-99>.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.
4. Стаття ІА «Вголос» щодо прецедентів кримінального правопорушення (Інформаційне агентство Вголос/Vgolos).